

Ο σεβασμός και η ανεκτικότητα ως παράγοντες υγιούς κοινωνικότητας (Φιλοκτήμων Φάκας)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Το άρθρο αυτό γράφτηκε με αφορμή ένα κείμενο του Ν. Μαραντζίδη, αναπληρωτή καθηγητή πολιτικής επιστήμης στο πανεπιστήμιο Μακεδονίας, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 27.4.2014. Στο κείμενο αυτό θίγεται ένα πολύ ενδιαφέρον και πάντοτε επίκαιρο θέμα: η καλλιέργεια του σεβασμού και της ανεκτικότητας ως παράγοντες της υγιούς κοινωνικοποίησης των νέων μας. Επισημαίνονται παράλληλα και ορισμένα θλιβερά φαινόμενα της σημερινής ελληνικής πραγματικότητας.

Γράφει συγκεκριμένα ο κ. Μαραντζίδης: «Σε μια πρόσφατη έρευνα πραγματοποιημένη από το World Values Survey με θέμα τη σημασία, που δίνουν οι γονείς στη μετάδοση στα παιδιά τους της αξίας του σεβασμού και της Ανεκτικότητας, η Ελλάδα κατατάχθηκε τελευταία, ανάμεσα σε 69 χώρες... Χαμηλά μαζί με την Ελλάδα βρίσκονται και χώρες, όπως η Ουγκάντα, η Αλγερία και το Πακιστάν».

Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής μας προβληματίζουν, πρέπει να μας προβληματίζουν για την σημερινή μας κατάντια. Αλήθεια, τι απέγιναν οι παραδοσιακές εκείνες αξίες μας, που μας κρατούσαν όρθιους σε χαλεπούς καιρούς και για τις οποίες καμαρώναμε και νιώθαμε εθνικά περήφανοι; Κάποτε ο σεβασμός, η εκτίμηση δηλαδή και η απόδοση τιμής σε πρόσωπα αξιοσέβαστα (γονείς, ιερείς, δασκάλους, ηλικιωμένους), πρόσωπα γενικά χαρακτηριζόμενα για την αρχοντιά τους και γι' αυτό αποδεκτά από τον κοινωνικό τους περίγυρο, θεωρούνταν καθήκον αυτονόητο. Οι διάφορες παραδοσιακές μας αξίες, διαποτισμένες από την θυσιαστική αγάπη για το διπλανό μας, όποιος κι αν ήταν αυτός, βιωμένες μέσα στο πλαίσιο της ορθόδοξης πνευματικότητας, αποτελούσαν την πεμπτουσία της συμπεριφοράς και της ζωής μας γενικότερα.

Συνηθισμένο φαινόμενο π.χ. ήταν ειδικά στην επαρχία, όταν κάποια οικογένεια αντιμετώπιζε μια μεγάλη δοκιμασία, όπως βαριά αρρώστια ή θάνατο οικογενειάρχη και γι' αυτό αδυναμία ανταποκρίσεώς της σε επείγουσες γεωργικές υποχρεώσεις της, τότε σύσσωμο το χωριό, υστέρα από προτροπή του ιερέα στην κυριακάτικη θεία λειτουργία, να σπεύδει να εκτελέσει τις εργασίες αυτές. Ο εθελοντισμός, η αναγκαιότητα του οποίου κάθε τόσο συνίσταται από διάφορους φορείς στην εποχή μας, ήταν τότε πηγαίος και αυθόρμητος.

Πρόθεσή μας δεν είναι να ωραιοποιήσουμε το παρελθόν. Είχαμε και τότε τις αδυναμίες μας. Τα αρνητικά κοινωνικά φαινόμενα δεν έλειπαν, λαμβανομένου

υπόψη και του χαμηλού μορφωτικού μας επιπέδου. Συγκρινόμενα όμως τα φαινόμενα αυτά με τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα ήταν ασυγκρίτως λιγότερα.

Και σήμερα; Γράφει ο κ. Ν. Μαραντζίδης στο άρθρο του, που μνημονεύσαμε: «Η ιδεολογική ριζοσπαστικοποίηση της μεταπολίτευσης υπονόμωσε τις καθιερωμένες κοινωνικές ιεραρχίες. Ο ηλικιωμένος καθηγητής σου, για παράδειγμα, έπαψε να θεωρείται πηγή κοινωνικής αυθεντίας και πρόσωπο αξιοσέβαστο. Τώρα μπορείς να τον χλευάζεις δημόσια, να του χτίζεις το γραφείο ή να τον κρατάς όμηρο για ώρες. Αν χρειαστεί μπορείς και να τον χτυπήσεις... Το ίδιο μπορείς να κάνεις και με τους αντιπροσώπους (που εσύ ψήφισες) στο κοινοβούλιο η οποιονδήποτε άλλο φορέα υποτιθέμενου κύρους ή εξουσίας. Η ατομική ή συλλογική επιδίωξη, το «έτσι θέλω», έγινε για πολλούς η μόνη νομιμοποιητική δύναμη (παρατηρείστε πώς συμπεριφέρονται οι συνδικαλιστές).

Η έλλειψη σεβασμού προς το διπλανό μας συνδυάζεται συχνά και με την έλλειψη ανεκτικότητας στη διαφορετικότητα. Δεν ανεχόμαστε τη διατύπωση διαφορετικής άποψης από τη δική μας. Διεκδικούμε το αλάθητο της άποψής μας και πασχίζουμε σώνει και καλά να την επιβάλουμε στους άλλους. Όλα αυτά τα διαπιστώνουμε παρακολουθώντας τις διάφορες τηλεοπτικές συζητήσεις, οι οποίες συχνά μετεξελίσσονται σε κοκορομαχίες. Οι φωνασκίες, οι προπηλακισμοί, οι προσβολές, οι ύβρεις των συνομιλητών μεταξύ τους δίνουν και παίρνουν. Οι συντονιστές δημοσιογράφοι των συζητήσεων αυτών, αντί να αισχύνονται για την οξύτατη αντιπαράθεση και αντιπαλότητα, στην οποία μετεξελίσσεται η συζήτηση, επαίρονται, ισχυριζόμενοι ότι έτσι η συζήτηση παίρνει τη μορφή ενός ζωντανού διαλόγου. Αν κάποιος συνομιλητής, όταν παίρνει το λόγο, παρακαλέσει να μην τον διακόπτουν προκειμένου να ολοκληρώσει τη διατύπωση της σκέψης του, του απαντούν ότι στο διάλογο δεν πρέπει να έχουμε παράλληλους μονολόγους, αλλά έντονη αντιπαράθεση επιχειρημάτων.

Η λεκτική βία είναι ένα άλλο θλιβερό φαινόμενο, που παρατηρείται στον ελλαδικό χώρο. Η βία αυτή παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις στις μέρες μας. Γίνεται δε ευρέως γνωστή στα παιδιά μας μέσω της τηλεόρασης, η οποία ασκεί καταλυτική επίδραση πάνω τους σ' ό,τι αφορά στη διαμόρφωση του ήθους τους, ιδιαίτερα με τα διάφορα σήριαλ και τα κινηματογραφικά έργα, που προβάλλει και στα οποία είναι διάχυτη όχι μόνο η λεκτική, αλλά και η σωματική βία.

« Η υπεραφθονία της λεκτικής βίας -λέγει ο Ν. Μαραντζίδης- με εκπλήσσει αρνητικά, με σοκάρει... όταν αποκαλείς τον άλλο δωσίλογο, πουλημένο, φασίστα, προδότη, γιατί απορείς στη συνέχεια, αν κάποιοι θερμοκέφαλοι πηγαίνουν ακόμη

πιο πέρα;». Φράσεις όπως: «μπάτσοι, γουρούνια», που εκστομίζονται συνήθως κατά τις διάφορες διαδηλώσεις εναντίον των αστυνομικών, των επιφορτισμένων με την προσωπική μας ασφάλεια και την τήρηση της έννομης τάξης, αποτελούν το αποκορύφωμα της λεκτικής και όχι μόνο βίας. Το φαινόμενο αυτό καθίσταται ακόμη πιο οδυνηρό, όταν καλλιτέχνες, που διατείνονται ότι ασκούν ψυχαγωγικό έργο, επιδιώκουν, προκειμένου να προκαλέσουν το γέλιο, τις επευφημίες και τις επιδοκίμασιες των θεατών τους, να ξεφτιλίσουν και να υποβιβάσουν το συνομιλητή τους, που διαφωνεί μαζί τους, προβαίνοντας σε άσεμνες χειρονομίες και στην εκστόμιση χυδαίων φράσεων εναντίον του. Σεμνύνονται δε για την τακτική τους αυτή, ισχυριζόμενοι ότι «κάνουν σάτιρα» και αυτοχαρακτηριζόμενοι ως οι Αριστοφάνηδες της εποχής μας.

Σ' όλους αυτούς τους «προοδευτικούς», τους ηθικούς αυτουργούς της σημερινής πολιτισμικής μας κατάπτωσης, εμείς αντιτείνουμε τα λόγια του Αποστόλου Παύλου: «Πας λόγος σαπρός εκ του στόματος υμών μη εκπορευέσθω, αλλ' ει τις αγαθός προς οικοδομήν της χρείας, ίνα δω χάριν τοις ακούουσιν» (Έφεσ. 4,22). Δηλαδή, κανένας βλαβερός λόγος ας μη βγαίνει από το στόμα σας παρά μόνο ωφέλιμος, που μπορεί να οικοδομήσει, όταν χρειάζεται, και να κάνει καλό σ' αυτούς που τον ακούνε.

Πηγή: Διμηνιαίο περιοδικό Ιεράς Μητροπόλεως Σερρών και Νιγρίτης, ο Άγιος Νικήτας, έτος ΚΣΤ΄, Τεύχος 254, Μάιος - Ιούνιος 2014